

סין רואה ומבינה: משיכת הזמן של טראמפ

פוגעת בהרתעה האמריקנית

written by אלי קלוטשטיין | 03.08.2026
פורסם במקור ראשון, בתאריך 3 באוגוסט, 2026.

אירועי הימים האחרונים, ההתפתחות הטרייה במערכה בת חמישה החודשים בין איראן לארה"ב, לימדו אותנו שוב דבר אחד ברור: משלל סיבות, טובות יותר או פחות, נשיא ארה"ב דונלד טראמפ אינו באמת מעוניין בשלב הזה לפתוח את שערי הגיהנום על איראן.

לא יעזרו הגרפיקות הצבעוניות שנעשו בעזרת בינה מלאכותית, האיומים המפוצצים שמהדהדת התקשורת או אפילו ההדלפות על מבצע קרב ובא. נראה שהנשיא ממוקד בעיקר במריחת הזמן מול האיראנים [1] בתקווה שהמצור הכלכלי יעשה את שלו ושטהרן לבסוף תסכים לוותרים שהוא יוכל לקבל. אם הוא ישיג באופן כזה גם מחירים שיצליח לבלוע, הוא יוכל לצאת מהמלחמה הזאת בכבוד.

במשחק הזה טראמפ לא לבד, ומשתתפים בו שני הצדדים. גם טהרן מנהלת כעת את תחרות משיכת החבל מול האמריקנים כדי להרוויח זמן. היא מבינה שאין ביכולתה לנצח צבאית את ארה"ב, וכי ככל שחולף הזמן מצבה הכלכלי יחמיר, אך היא גם מהמרת שאורך הרוח שלה גדול משל הבית הלבן.

חשוב להדגיש: טראמפ כבר הוכיח שהוא מסוגל להביא את עצמו לתקוף באיראן. בהחלט ייתכן שהכוונות למתקפה בסוף השבוע בארץ, בארה"ב ובכל מדינות האזור הייתה אמיתית, אף כי לא בהכרח היא מעידה על טיב היעדים שצבא ארה"ב שם לעצמו על הכוונת. לפי שעה טראמפ לא אישר [2] בחלוף חודשים רבים, ועל אף הפצרות של לא מעט גורמים [3] פגיעה בתשתיות אזרחיות נרחבות או מתקני אנרגיה, למרות ההשפעה החמורה שתהיה לכך על ההנהגה האיראנית. המתקפות השונות שראינו באיראן מהרגע שתם השלב העיקרי במבצע "זעם אפי" היו רק עוד מאותו דבר.

אין משמעות הדבר שטראמפ לא יעשה משהו אחר, אך ברור שההעדפה שלו היא לשמור את השמדת התשתיות באיראן כאפשרות אחרונה. מופעלים עליו הרבה מאוד לחצים מבית ומבחוץ, כולל מצד בכירים במפלגה הרפובליקנית והזרם הברדלני שמוביל סגנו ג'יי. די ואנס, וגם מכיוון של מנהיגים במפרץ הפרסי. בנוסף, הסברה היא שהדבר העיקרי שמעסיק אותו כעת הוא בחירות האמצע והרצון למנוע מפלה רפובליקנית גדולה מדי, שתשתק אותו ביתרת כהונתו. לכן הוא מנסה להרוויח כמה שיותר זמן מבלי שייאלץ להורות על המכה שתשנה לחלוטין את כללי המשחק הנוכחי.

ברור שאת הנשיא מנחים גם שיקולים רבים אחרים, שאין לזלזל בחשיבותם. הללו כוללים, למשל, את ההשפעות ההומניטריות שייפלו על האוכלוסייה האזרחית באיראן בעקבות מתקפה כזאת, התגובה האיראנית, היעדר די כלים מספקים בהתקפה או טילים מיירטים בהגנה, הרצון להימנע מהכורח לשקם הריסות עשנות במדינה אפילו במקרה של ניצחון במלחמה, החשש מנפגעים בקרב תושבי איראן, מחירים פוליטיים שטרמפ עלול לשלם, חוסר הוודאות באשר ליכולת להשיג את המטרות כגון השמדת תוכנית הגרעין ועוד. אלה שיקולים חשובים, ובוודאי שהם נכנסים לתמונה של החישובים האמריקניים.

בצד השני, האיראנים פועלים גם הם לפי היגיון ברור. הם יודעים שמשטר במדינה דמוקרטית כמו ארה"ב הוא דבר מתחלף. מבחינתם כל יום שעובר אומנם מחליש את הכלכלה שלהם, אבל גם מאפשר להם להתחמש עוד, ובמקביל מקרב את קץ הכהונה של טראמפ.

בכלל, ההימור של ראשי משטר האייתוללות ² שהוא די הגיוני ³ הוא הפסד רפובליקני צורב בבחירות האמצע בארה"ב. משמעות הדבר היא שטרמפ יהיה הרבה יותר מוגבל במלחמה מולם, ואף יאלץ לפנות זמן רב להדיפת מתקפות מבית, חקירות וניסיונות הדחה.

האיראנים גם מניחים, כנראה גם זאת די בצדק, שרמת ההתגרות הנוכחית שלהם לא תעורר את האמריקנים בשלב זה למתקפה נרחבת. לכן הם מרשים לעצמם להתריס, אפילו לבצע מתקפות פתע, לפגוע בספינות במצרי הורמוז, לאיים בסגירת מצרי באב-אלמנדב ועוד, אבל להישאר בשלב זה מוגנים יחסית. ארה"ב לא צפויה, בראייתם, לשבור את הכלים.

גם למצור יש חסרונות

המעגל שבו לוכד טראמפ את עצמו בחודשים האחרונים התקבע יחסית בצורה סדורה. ראשית הוא מאיים בתקיפה על איראן, ואז הוא מוסיף דימויים נרחבים של ההרס הרב שיגרום, בעיקר לתשתיות נרחבות בכל המדינה. בהמשך משוחח הנשיא עם מנהיגי האזור ובכירים אמריקנים, ואז מבטל את התקיפה בתואנה של אפשרות לפתרון מדיני באמצעות משא ומתן והתקדמות במגעים לקראת פתרון לסוגיות הגרעין ומצרי הורמוז. אחר כך המתוחות בין הצדדים גואה שוב, וחוזר חלילה.

הבעיה כעת איננה רק שהריטואל הזה כבר הפך לקבוע ולא אמין, אלא שגם במידה מסוימת הוא צפוי וסקוף. בפעם הראשונה והשנייה זה אולי עוד עבד, בפעם השלישית זה כבר לא היה מאיים באותה מידה. בפעם הרביעית ⁴ ובמיוחד כשזה נשמע בכמה זירות (זוכרים את האיומים על עזה?) ⁵ זה נשמע רציני פחות.

חמור מכך, במובנים רבים התנהלותו של טראמפ הפכה להיות מושא ללעג, לפחות בעיני האיראנים. בימים האחרונים, מיד אחרי ביטול המתקפה, בטהרן החלו צוחקים ומזלזלים על הנשיא ברשתות תקשורת רשמיות. לאחר מכן טהרן פרסמה הכחשות פומביות לסיכומים עם האמריקנים או אפילו לעצם קיום השיח איתם, וגם הקפידה לתקוף עוד ספינות בנתיב הדרומי

של מצרי הורמוז, הסמוך לעומאן. לא רק שטרמפ התקפל, היא אמרה, אלא שהוא מדבר רק עם עצמו.

בשורה התחתונה, התוצאה היא שגם אם המתקפה הזאת אכן עמדה לצאת לפועל ובהמשך בוטלה מסיבות טובות [?] אחרי כל כך הרבה פעמים, ההרתעה של ארה"ב נשחקת. הנשר האמריקני הגדול נדמה כאילו הוא פוחד לעשות את מה שהוא נדרש לעשות ומה שהוא מצהיר בקול גדול שהוא יעשה. בכל פעם מחדש הוא מתקפל.

לא מדובר בטענה פשוטה, שכן גם כאשר טראמפ מבטל את המתקפות [?] הוא עדיין שומר על המצור הכלכלי על איראן במקומו. מדובר באמצעי יעיל, שמורגש היטב בטהרן, והוא מכאיב מאוד לרפובליקה האסלאמית. הוא מונע ממנה להפיק רווחים שנחוצים לה מאוד ממכירת נפט, מסייע להגביר את התסיסה הפנימית, ויש עדויות רבות לכך שהמשבר הפיננסי במדינה מעמיק מאוד. האינפלציה הולכת וגדלה, פועלים אינם מקבלים את שכרם, ומחירה של ארוחה בודדת מאמיר פלאים.

אבל גם לטקטיקה הזאת יש חסרונות לא מעטים. לפני הכול, כדי שהשפעתה תורגש בצורה מלאה, יש צורך להתמיד בה לאורך זמן, לסתום כמה שיותר פרצות, ולנקוט מאמץ סיזיפי כדי למנוע הברחות פנימה והחוצה של משאבים שיעזרו להישרדותו. במקרה של איראן, המצור עבד היטב. האיראנים הם יריב קשה, ואומנם כבר התמחו בהתחמקות מעיצומים בינלאומיים, אבל ההערכות בארה"ב הן, לפי הדיווחים, שהמצור מסב מכה אנושה לטהרן ומוריד אותה בהרבה מובנים על הברכיים.

אלא שמזכר ההבנות עם האיראנים [?] שאולי נחתם מתוך מחשבה שהם כבר הגיעו למצב של כניעה [?] הגיע מוקדם מדי. הרפובליקה האסלאמית ניצלה את פסק הזמן הזה לצורך התארגנות, מכירה של כמה שיותר נפט והארכה של מרווח הנשימה שלה. אם היא הצליחה, לפי הדיווחים, להשיג לעצמה יותר מ-10 מיליארד דולר, היא תשתמש בהם כדי להאריך את הזמן שבו תחזיק מעמד אל מול המצור האמריקני. כעת היא ניצבת שוב על הרגליים, ומתריסה יותר מתמיד. היא משוכנעת שהיא הכניעה את ארה"ב, ואינה מתכוונת להתקפל.

בין היתר, זה נובע גם מהעובדה שכשמצור כזה נותן את אותותיו על היריב, האחרונים שמרגישים זאת בדרך כלל הם בדרך כלל ראשי ההנהגה. מי שסובלים בהתחלה הם כמובן האזרחים הפשוטים, ואילו אלה שאוחזים בשלטון נהנים עדיין ממטעמים ששמורים למי שהכוח מצוי בידיהם. במקרה האיראני, הכסף המועט שעוד נותר בידי המשטר משמש אותו לשיקום יכולות צבאיות, ולא לצורך שיפור חיי התושב או תיקון תשתיות אזרחיות. בטהרן עשויים גם לנסות בינתיים לפרוץ לגרעין, למשל במתקן הר המכוש המבוצר, שסמוך לנתנז.

כמו כן, המצור הנוכחי מתנהל אל מול אמצעי לחץ נגדי שמפעילים האיראנים, בדמות פגיעה במתקני אנרגיה אטומים, שיבוש התעבורה הימית באזור המפרץ הפרסי ובאחרונה גם בים האדום. לא רק שמצרי הורמוז משמשים להובלת חמישית מהנפט העולמי ורבע מהגז, אלא

שדרכם גם מייבאות מדינות המפרץ כגון האמירויות, קטאר, בחריין וכוויית רוב גדול מאוד של תצרוכת המזון, התעשייה והמוצרים שונים לשווקיהן. לא פלא שהן נמצאות בחזית הלחץ על טראמפ בעניין המתקפות על איראן, כל אחת בדרכה.

לבסוף, חשוב להגיד שגם מבחינה פנימית הטקטיקה הזאת לא עוזרת לטראמפ. היא אינה מביאה לו קולות של מצביעים, שכן היא לא משיגה למענו את הניצחון המוחץ שהוא רוצה או אפילו את היעדים שהציב לעצמו בתחילת הדרך. היא לא מסיגה את הכוחות שלו מהמזרח התיכון, ואינה מאפשרת לו בשלב זה מוצא לבעיית החסימה על הורמוז והעלייה במחירי הדלק שנגזרת ממנה.

בשורה התחתונה, מצור כזה הוא כלי יעיל גם כעת, אבל הוא מורגש במיוחד כאשר הוא נמשך לאורך זמן, כשהאויב מתנהג בצורה רציונלית וגם כאשר נלווה לו איום ממשי של שימוש בכוח. בהיעדר איום כזה, בשלב הנוכחי זה אומנם האמצעי הטוב ביותר של האמריקנים ² אבל בטווח הקצר הוא לא כנראה מה הדבר שיוריד את האיראנים בקרוב על הברכיים. במקביל, המצב הנוכחי הפך גם למרוץ שבו המנצח יהיה זה שיגלה יותר סבלנות, ובזה האיראנים מצטיינים.

לצד זאת, השאלה הכי חשובה בהקשר של האסטרטגיה האמריקנית באיראן עדיין לא נענתה: לשם מה טראמפ ממתין? האם הוא צובר עוד כוחות קרקעיים, למשל, על רקע החשש שאולי יצטרך לצאת למבצע מיוחד להוצאת האורניום? האם הוא מאפשר ליועציו הצבאיים לתחבל תוכנית חדשה להכנעת המשטר או לפצח את הבונקר העמוק בהר המכוש?

או שאולי הוא עושה את זה רק בשביל להגיע להסדר מדיני שרק יותיר את המשטר האיראני על כנו, אולי עם ויתורים אחדים, אך נכון להשתקם ולנקום כשטראמפ כבר יעזוב את הבית הלבן? האם הסדר כזה ³ וכבר ראינו שהאיראנים מנהלים משא ומתן קשוח, ולא צפויים להתפשר על נקודות רבות ⁴ ישדר מסר של עוצמה מצד ארה"ב או ההפך?

כשלוקחים את כל זה, ומוסיפים לכך את העובדה שטראמפ מאיים ללא הרף במבצעים אדירי ממדים אך מתקפל בכל פעם, המסקנה שבהחלט עשויה להיות מתבקשת היא שארה"ב ניצבת אובדת עצות. היא לא יודעת מה לעשות מול האיראנים כעת. הדלפות בדבר מזכרים פנימיים של הצבא האמריקני, שמבקש מאנשיו "דרכים יצירתיות" נגד האיראנים, או על חילופי צעקות בין הנשיא ליועציו, לא מסייעים לדימוי הנוכחי של הבית הלבן. ההרתעה שלו נשחקת ⁵ בעיני טהרן, בעיני מדינות האזור האחרות, ובעיני יתר מנהיגי העולם.

הקשר עולמי רחב יותר

הנקודה החשובה ביותר, אולי, בעניין מצב ההרתעה האמריקנית בכלל לא קשורה לאיראן. המערכה הנוכחית הרי אינה מתחוללת בחלל הריק. האמריקנים עצמם מסתכלים על המערכה מול איראן בהקשר רחב יותר, ובעיקר בעניין המאבק להחלשת סין. כמוהם מביטות על כך מדינות אחרות רבות בעולם. איראן היא יריבה חשובה, אך היא משנית. המלחמה האמיתית

מתנהלת מול בייג'ינג. היא סמויה מעין בשלב זה, ואינה כוללת מתקפות צבאיות, אך היא מכרעת הרבה יותר בעיני הבית הלבן.

אלא שסין צופה היטב על המערכה מול האיראנים, ולומדת ממנה רבות. זה נכון במישור הצבאי, המודיעיני, וגם במישור הדיפלומטי והתודעתי. סין מנצלת כל פרצה להחליש את האמריקנים בעת הזאת (כמו למשל עסקי הטיילים נגד מטוסים שסגרה עם האיראנים או סיוע במודיעין באמצעות תמונות לוויין, ככל שיש כזה), וגם לומדת על מערכי הקרב של ארה"ב, יכולותיה, חולשותיה ומגבלות הכוח שלה. במקביל, בזירה הבינלאומית מנסים הסינים לגרוף כמה שיותר רווחים מהמבוי הסתום במפרץ, וכן להשיג נקודות בינלאומיות ולמצב את מעמדם כהנהגה חלופית לארה"ב.

העמדה שמשדרים האמריקנים מול איראן חשובה, לפיכך, לא רק מול טהרן עצמה, אלא גם בהקשר רחב יותר. מדינות העולם שמביטות ביריבות בין שתי מעצמות הענק ומתלבטות במי לתמוך, מבחינות כי האמריקנים מהססים, מתקשים, מתבוססים בבוץ האיראני. המסקנה שרבות יכולות לגזור מכך היא שהתמיכה בבית הלבן עשויה להיות לא פשוטה.

בינתיים הסינים ממשיכים להתכונן, ובאופן פרטני מול האפשרות לפלוש לטייוואן. הכוח שהפגינו האמריקנים במלחמה לא הרתיע אותם, ואפילו ההפך נכון. הרי מבט על המצב הנוכחי במפרץ הפרסי יכול בקלות לנבא מה עשויה להיות תגובתו של טראמפ אם בייג'ינג תשלח את חייליה לפלוש לטאיפיי בעת הזאת. ההיסוס האמריקני רק מעצים אותם, ולכן לא פלא שהתעוזה הסינית מול טיייוואן גוברת באחרונה.

לכן חשוב לזכור ² גם בווינגטון, גם בירושלים ³ שמשיכת הזמן האמריקנית לא רק משפיעה כאן באזור. יש לה השלכות מכריעות בזירות רחוקות יותר, ואת אדוותיהן נרגיש היטב בעתיד גם בארץ במסגרת המאבק הבין-מעצמתי. חודש נובמבר עוד רחוק מאיתנו, ואם ההתנהלות של הבית הלבן תימשך כך עד לבחירות האמצע, המגמה הזאת שלילית מאוד מבחינת ארה"ב וישראל כאחד.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.